

reit közvetíték nemcsak a pedagógiai tudomány művelői, hanem a „legszélesebb szovjet társadalom számára. A „Makarenko Pedagógiai Hagyatékának Tanulmányozására Alapított Intézet“ vezetője Makarenko felesége, hűséges segítőtársa és munkatársa: G. Sz. Makarenko. Makarenko kézíratos anyagának rendezése, kiadása tovább folyik. A nálunk lefordított „Új ember kovácsa“, „Igor és társai“, „Szülők könyve“ és „Válogatott pedagógiai tanulmányok“-on kívül a Szovjetunióban 1948-ban jelent meg új könyve: „Pedagógiai művei“. Összes műveinek kiadása folyamatban van, 8 kötetre tervezik. Makarenko jelentősége csak fokozódik, nő, mert az ő munkája állandó élettöreje a szocialista pedagógiának, élete és szilárd jelleme maga is példakép valamennyi pedagógus számára. Találón írja Medinszkij: „Makarenko kiváló gyakorlati és elméleti életműve nem történelmi múltja, hanem jelene a szovjet pedagógiának.“ (120. lap.)

Medinszkij könyvéből kicseng az odaadó szeretet és hűség, tanítványi hála a nagy pedagógus iránt. Propagálója, terjesztője, népszerűsítője pedagógiai hagyatékának.

Medinszkij könyvének külön érdekessége, hogy a makarenkói telepekről, életmódjukról fényképeket közöl. Az egyik képen mezőgazdasági munkán látjuk a telepeseket, másikon lovassapatukat, zenekarukat, elektromos műszergyárukat, a kommuna fényképezőgégyárát.

Reméljük, rövidesen további fordításokból ismerkedhetünk meg mi is — immár a szovjet kiadásokkal egyidőben — Makarenko uttörő, forradalmi pedagógiájának gazdag színeivel. Medinszkij akadémikusnak ez a könyve is útmutató és tájékoztató Makarenko munkásságának megismeréséhez, kedvet ébreszt az olvasóban, hogy a nagy szocialista pedagógus-író élettől duzzadó, csodálatos stílusban megírt munkáit újra és újra áttanulmányozza.

GERÉB GYÖRGY

pecsernyikova :

Kamaszok

(MSzT Uj Magyar Könyvkiadó)

Révai József a megyei és kerületi tanácsok oktatási osztályainak vezetői számára tartott gyűlésen a következőket mondotta: „Az iskolai fegyelem és a tanulmányi előmenetel megjavításának kérdése nem a pedagógusok és tanulóik ügye csupán, hanem ügye az egész kormánynak, az egész népi demokráciának és ügye a Magyar Dolgozók Pártjának.“ Régen nem volt ilyen fontos probléma az iskolai fegyelem kérdése, a tanulmányi előmenetel megjavítása, egyszerűen a nevelés, mert, az nem a széles dolgozó tömegek érdekét szolgálta, hanem a csekélyszámú kizsákmányoló akaratának volt alávetve. Ezeknek pedig megvoltak a maguk jól bevált brutális eszközeik, amelyekkel legálább is látszólagosan engedemes szolgálkák formáltak a növendékeket. A felszabadulás után azonban nagyot fordult történelmünk keze, mert a kizsákmányoló hatalmát megdőntötte a diadalmos Vörös Hadsereg, és a nép vette kezébe a hatalmat. Megkezdődött az ország gazdasági és társadalmi életének új alapokra való lerakása. Az új rend építése magával hozta az ember átalakítását is. Ez az új szocialista életforma új szocialista embertípus megszületését eredményezi, aki otthon érzi magát a megváltozott környezetben. E feladat nem könnyű. Míg a gazdasági és társadalmi rend szocialista alapokra való lera-

kásánál már jelentős lépéseket tettünk, addig az új ember kialakításánál már nehéz feladatok előtt állunk. Ha ezt az utat csupán a magunk erejéből kellene végigjárunk, akkor nagyon hosszú, küzdelmes munka várna ránk, amely lassúbbá tenné fejlődésünk menetét. Azonban a Szovjetunió ezen a téren is bőséges segítséget nyújt számunkra a feladatok gyors megoldására. Gondolunk itt elsősorban a nagy szovjet pedagógusok: Krupszkaja, Kalinin, Kaizov, Makarenko stb. munkáira, amelyek már eddig is irányt szabtak új nevelésünk számára.

Az eddig ismert nagy szovjet pedagógiai munkák mellémúltán sorakozik fel I. A. Pecsernyikovának a Szovjet Tudományos Akadémia tagjelöltjének az elmúlt évben megjelent könyve is a: Kamaszok (Borsszéki Ferenc fordítása.) Pecsernyikova regényformájában dolgozza fel sokévi tapasztalatait, melyekre a serdüülő ifjúság életének tanulmányozása közben jött rá. Annál is értékesebb ez a könyv, mert a legnehezebb nevelési problémával, a serdüülő ifjúság helyes átalakításával foglalkozik. Ugyanis nem ismeretlen előttünk a Kamaszok belső világának sokrétűsége és gazdagsága — amint azt a könyv előszavában olvashatjuk —, melynek a titkai és problémái csak gyakorlott nevelő tudják kifürkészni és megoldani, de ennek azután

érvényt szerezhet mindenki, aki szívén viseli az új embertípus megvalósítását.

Pecsernyikova könyvének kettős jelentősége van. Elsősorban is — amint ezt már említettük — irányít mutat a serdülő ifjúság helyes úton való nevelése számára. Másodsorban pedig — ami az előbbi megoldását segíti elő — igazolja Révai elvtárs kijelentését az iskola, a szülői ház és a társadalmi szervezetek harmonikus nevelésének fontosságával kapcsolatban. Sajnos nálunk ezen a téren még igen súlyos hibákat láthatunk, amelyeknek megjavításához már hozzáfogtunk ugyan, de még mindig csak a kezdetnél tartunk. Élesen világít rá Pecsernyikova arra, hogyha nincs meg a megfelelő összhang az iskola, a szülői ház és a társadalmi szervezetek nevelési mód-szere között, akkor a nevelés visszafelé halad, mert az egyik lerombolja a másik eredményét. Ezt a tételt bizonyítja Volgya nagymamájának a személyében, aki nem hallgat a juranyi iskola gyakorlott nevelőire, hanem az ő dédelgetős és engedékeny nevelési módszerével tág teret nyit kamaszkorban levő unokájának a romlás felé. Ezt a lefelé zuhanó életet azután csak nagynehezen tudja megállítani és a fölfelé vezető úton elindítani az édesanya, Nagyvezda Andrejevna, aki maga is kevés pedagógiai gyakorlattal rendelkezik, de hallgat a jártasabbak tanácsára. Minden tette előtt kikéri Zoja Vlagyimirovának, Volgya osztályfőnökének, a fiatal, de nagy gyakorlattal rendelkező pedagógusnak a véleményét. Emellett még Jedokija Ivanovna Szeverovnátnól is, akinek elbeszéléseiből a helyes családi nevelést ismerhetjük meg. De nem csekély hatással volt Volgyára osztálytársainak (a Makarenko-iskola VII. osztályának) jószellemű közösége is, amely gátat emelt a rossz úton haladó fiú egyes merész tettei elé. Ez a nevelési összhang, kamaszok belső világának sokrétűsége és amely minden irányban elősegítette Volgya

megjavulását, azt eredményezte, hogy nem csak az elvesztett vörös nyakkendőt szerezte vissza, hanem érdemket szerzett a komzszomoltagsághoz is.

A könyv-helyesen mutat rá a Makarenko által hirdetett pedagógiai elvekre. Gondolunk itt elsősorban a büntetés helyes alkalmazására, és annak következetes véghezvitelére. A nagy pedagógusok elveinek megvalósítása közben mindennemű nevelő és a nevelésben résztvevő bizonyos tapasztalatokat szerez, amelyeknek átadása igen fontos és a nagy kollektíva munkáját előrelendíti. E könyv legfontosabb tapasztalata, amelyet mindannyiunknak magunkévá kell tennünk, akik a nevelés terén eredményesen akarunk munkálkodni: az együttműködés fontossága. S ha ezt az utat megtaláljuk, akkor mi is bátran hangoztathatjuk a könyv utolsó mondatát, melyet az író Zoja Vlagyimirovna szájába ad: „Ez pedig annyit jelent, hogy közös fáradozásainkkal végül is teljes sikert aratunk...”

Pecsernyikova könyve tehát nem csupán a pedagógusok számára íródott. Minden egyes szülőnek és a nevelésben résztvevők kötelessége elolvasni, és ennek alapján irányítani a munkáját. Pecsernyikova leírt tapasztalatai még csak a kezdete annak a nagy feladatnak, mely a serdülő ifjúság nevelésével kapcsolatban előttünk áll. További tapasztalatokra van szükség, amely elvezet a szilárd iskolai fegyelelemhez és ezen keresztül felszámolja azt a veszélyt, amely főiskoláinkat és egyeteminket fenyegeti az általános és középiskolából kikerülő növendékek nem megfelelő képzettsége folytán. Öt éves tervünk hatalmas célkitűzései nem foghatnak kockán az előbb említett veszély miatt. Mindannyiunknak arra kell törekednünk, hogy a nagy szovjet pedagógusok — köztük Pecsernyikova — útmutatásaival ezen a téren — is biztosan haladhassunk előre.

FÜLEKI JÁNOS